

ภาษาอังกฤษกฎหมาย (Legal English) – Class action (3)

สรวิศ ลิ้มปรีงษ์*

Prerequisite ข้อสุดท้ายของการขออนุญาตดำเนินคดีแบบกลุ่มคือ การที่ “the representative parties will fairly and adequately protect the interests of the class.” คำว่า “representative parties” ในที่นี้หากเป็นการดำเนินคดีแบบกลุ่มตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งย่อมได้แก่ผู้ที่เป็น “โจทก์” ในคดี เนื่องจากการทำหน้าที่ของโจทก์เป็นเสมือน “ผู้แทน” หรือ representative ที่ต้องทำหน้าที่ดำเนินคดีและกระบวนพิจารณาต่างๆ แทนบรรดาสมาชิกกลุ่มทั้งหมด ผลของกระบวนพิจารณาใดๆ ที่โจทก์ทำไปย่อมส่งผลไปถึงผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มทั้งหมดด้วย ไม่ว่าจะผลที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นผลในทางบวกหรือทางลบก็ตาม

หน้าที่ของ “โจทก์” ที่เป็นเสมือนผู้แทนของกลุ่มบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดที่สำคัญคือ ต้อง “fairly and adequately protect the interests of the class” หรือปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของกลุ่มบุคคลอย่างเป็นธรรมและเหมาะสม ไม่ใช่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนบุคคลของตนเป็นสำคัญ เพราะหากเป็นเช่นนั้นจะทำให้การดำเนินคดีแบบกลุ่มเป็นเพียง “เครื่องมือ” ที่โจทก์ใช้เป็นอำนาจต่อรองเพื่อบีบบังคับทางอ้อมให้จำเลยต้องยอมตามข้อเรียกร้องของตน การดำเนินกระบวนพิจารณาต่างๆ ของโจทก์จึงต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมแก่บรรดาสมาชิกกลุ่มด้วย เช่น ในกรณีของการเจรจาเพื่อประนีประนอมยอมความกับจำเลย ข้อกำหนดและเงื่อนไขต่างๆ ของสัญญาประนีประนอมยอมความจะต้องให้ความเป็นธรรม

* นบ. (เกียรตินิยม) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นบ. LL. M. (with distinction “Harlan Fisk Stone Scholar”), School of Law, Columbia University; LL. M., School of Law, University of Michigan at Ann Arbor.

แก่บรรดาสมาชิกกลุ่มทั้งหลายอย่างเหมาะสมด้วย แต่เนื่องจากสมาชิกกลุ่มเหล่านั้นไม่ได้เป็นผู้เจรจาเอง จึงต้องอาศัยโจทก์ในการดูแลผลประโยชน์ให้

เมื่อผ่านเงื่อนไขเบื้องต้นที่จะขออนุญาตดำเนินคดีแบบกลุ่มได้แล้ว ไม่ใช่ศาลจะต้องอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มเสมอไป ศาลยังต้องพิจารณาปัจจัยประการอื่นตามที่กำหนดอีก แต่ในที่นี้คงนำมากล่าวถึงได้เพียงบางส่วน ปัจจัยดังกล่าว เช่น

<p>Prosecuting separate actions by or against individual class members would create a risk of inconsistent or varying adjudications with respect to individual class members that would establish incompatible standards of conduct for the party opposing the class.</p>	<p>การดำเนินคดีแยกต่างหากโดยสมาชิกกลุ่มแต่ละรายจะก่อให้เกิดความเสี่ยงของการพิจารณาพิพากษาที่ไม่สอดคล้องหรือแตกต่างกันในส่วนที่เกี่ยวกับสมาชิกกลุ่มแต่ละรายซึ่งจะทำให้เกิดมาตรฐานที่ขัดแย้งกันสำหรับคู่ความฝ่ายตรงข้ามกับกลุ่มบุคคล</p>
--	--

ปัจจัยดังกล่าวนี้เป็นเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ควรต้องใช้การดำเนินคดีแบบกลุ่ม เนื่องจากหากเป็นคดีลักษณะเดียวกันที่เกิดขึ้นกับผู้ที่เป็นโจทก์และสมาชิกกลุ่มจำนวนมาก แต่หากแยกกันดำเนินคดีและแยกกันพิจารณาพิพากษาเป็นรายๆ ไปย่อมมีความเสี่ยงมากที่ผลการพิจารณาของแต่ละคดีจะแตกต่างกันจนถึงกับขัดแย้งกัน เช่น หากเป็นการฟ้องร้องเกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยเหมือนกันเกี่ยวกับความเสียหายจากถุงลมนิรภัยในรถยนต์จากรถยนต์ยี่ห้อเดียวกัน รุ่นเดียวกัน และผลิตในคราวเดียวกัน แต่เมื่อต้องแยกกันฟ้องร้องเป็นรายคดี ในคดีหนึ่งอาจเห็นว่าความชำรุดบกพร่องที่อ้างไม่มีอยู่จริง แต่ในอีกคดีหนึ่งอาจเห็นว่ามีความชำรุดบกพร่องแบบเดียวกับที่อ้างในอีกคดีหนึ่งและให้จำเลยต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนก็ได้ ผลที่เกิดขึ้นย่อมทำให้ประชาชนที่ได้รับความเสียหายเกิดความสงสัยในกระบวนการยุติธรรม เพราะเรื่องลักษณะเดียวกันแต่ปรากฏผลที่แตกต่างกันมาก

ดุลพินิจ

คำว่า “Prosecuting” ข้างต้นมาจากคำกริยาว่า Prosecute ที่ตามปกติมักพบในกรณีของคดีอาญามากกว่าเพราะมีความหมายถึงการดำเนินคดีอาญาเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย ทำให้เราเรียกพนักงานอัยการว่า Prosecutor หรืออาจเรียกว่า Public prosecutor เพื่อให้ชัดเจนมากขึ้นว่าเป็นการดำเนินคดีโดยรัฐที่แตกต่างจากกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ในคดีอาญาเอง แต่การใช้ในบริบทของการดำเนินคดีแบบกลุ่มในที่นี้คงต้องการสื่อความหมายเพียงเป็นการดำเนินคดีโดยทั่วไปเท่านั้น

คำว่า “separate actions” ที่ตามมาจึงไม่ได้หมายถึง action ที่เป็นการกระทำต่างๆ ไป แต่มุ่งหมายถึงการดำเนินคดี บางครั้งเราอาจพบในสำนวนที่บอกว่า take an action ที่หมายถึงการฟ้องร้องเป็นคดีต่อศาลซึ่งล้วนแต่สื่อความหมายเดียวกัน แต่ในคำที่หมายถึงการฟ้องร้องนั้นอาจใช้คำอื่น เช่น file a lawsuit ก็ได้เช่นกัน เพราะการจะฟ้องร้องเป็นคดีต่อศาล ตามปกติเราก็ต้องนำเอกสารไปยื่นไว้ต่อศาลจึงทำให้ใช้คำว่า file

คำว่า “adjudication” ในข้อความข้างต้นหมายถึงการพิจารณาพิพากษาคดีเนื่องมาจากคำว่า adjudicate ซึ่งหมายถึงการตัดสินคดี

แต่ในบางครั้งคำว่า adjudication นี้ อาจหมายถึงกระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกวิธีการหนึ่งก็ได้ ในกรณีที่เป็นส่วนหนึ่งกระบวนการระงับข้อพิพาทนี้ คู่พิพาทจะตกลงแต่งตั้งบุคคลขึ้นทำหน้าที่เป็น adjudicator เพื่อทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดประเด็นปัญหาที่คู่พิพาทถกเถียงกัน แต่ตามปกติผลผูกพันของคำชี้ขาดของ adjudicator นี้จะเป็นผลผูกพันชั่วคราวเพื่อให้คู่พิพาทนำไปปฏิบัติในระหว่างที่รอคำวินิจฉัยชี้ขาดที่เป็นที่สุด กรณีที่มักนำกระบวนการของ adjudication ไปใช้มักเป็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินโครงการก่อสร้างที่คู่พิพาทอาจถกเถียงกันว่าควรต้องก่อสร้างหรือดำเนินการอย่างไร หากรอให้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดที่เป็นที่สุด ไม่ว่าจะ เป็นคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ หรือการพิพากษาของศาลอาจทำให้โครงการก่อสร้างนั้นหยุดชะงักและเสียหายได้ เพราะในขณะนั้นการก่อสร้างอาจคืบหน้าไปพอสมควรแล้ว หากต้องรอรระยะเวลาเป็นปี โครงสร้างที่ทำไปแล้วอาจสูญหาย หรือราคาวัตถุดิบและต้นทุนอื่นในการก่อสร้างอาจเพิ่มสูงขึ้นก็ได้ ในสัญญาจึงอาจกำหนดให้ใช้กระบวนการ adjudication เพื่อหาคนมาวินิจฉัยไปก่อนให้โครงการดำเนินต่อไปได้

ปัจจัยประการอื่นที่ศาลต้องนำมาใช้ประกอบการพิจารณาในการอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มอีก เช่น

<p>The questions of law or fact common to class members predominate over any questions affecting only individual members, and that a class action is superior to other available methods for fairly and efficiently adjudicating the controversy.</p>	<p>ปัญหาข้อกฎหมายหรือปัญหาข้อเท็จจริงที่เป็นปัญหาร่วมกันของสมาชิกกลุ่มมีความสำคัญเหนือกว่าปัญหาที่กระทบต่อสมาชิกกลุ่มรายบุคคล และการดำเนินคดีแบบกลุ่มดีกว่าวิธีการอื่นที่สามารถทำได้ซึ่งจะทำให้การพิจารณาพิพากษาความขัดแย้งเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ</p>
---	---

ปัจจัยข้อนี้เป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งที่ประเด็นปัญหาในคดีไม่ว่าจะเป็นในส่วน
ของปัญหาข้อกฎหมายหรือปัญหาข้อเท็จจริงจะต้องเป็นกรณีที่เป็นปัญหาร่วมกันของโจทก์
และสมาชิกกลุ่มทั้งหมดต้องเป็นปัญหาที่สำคัญต่อผลของคดีมากกว่าปัญหาเฉพาะตัวของโจทก์
หรือสมาชิกกลุ่มแต่ละคน เนื่องจากหากเป็นกรณีที่ปัญหาเฉพาะตัวของโจทก์หรือสมาชิกกลุ่ม
ที่แตกต่างกันนั้นมีความสำคัญมากกว่าปัญหาร่วมกันของโจทก์และสมาชิกกลุ่มแล้ว การดำเนิน
คดีแบบกลุ่มก็แทบจะไม่มีประโยชน์ใดๆ เพราะสุดท้ายสิทธิของสมาชิกกลุ่มและความรับผิดชอบ
ของจำเลยที่จะมีต่อสมาชิกกลุ่มแต่ละคนย่อมขึ้นอยู่กับปัญหาเฉพาะตัวของแต่ละคนมากกว่า
ที่ต้องไปพิจารณาแยกเป็นรายกรณี ดังนั้น แม้จะมีปัญหาร่วมกันบ้าง แต่การพิจารณาพิพากษา
ปัญหาเหล่านั้นไม่มีประโยชน์ในทางคดีสักเท่าใด จึงเป็นการดีกว่าที่จะให้แต่ละคนไปดำเนินคดี
สามัญแยกจากกัน

คำว่า dominate ตามปกติก็มีความหมายถึงการมีอิทธิพลหรือมีความสำคัญอยู่แล้ว
แต่การที่เติมคำนำหน้า pre- และกลายเป็น predominate ทำให้เป็นการเน้นความสำคัญ
ยิ่งขึ้นว่าการมีอิทธิพลหรือความสำคัญในที่นี้ต้องมาก่อนความสำคัญของปัญหาเฉพาะตัวของ
ผู้เกี่ยวข้องแต่ละราย

ปัจจัยอีกประการหนึ่งคือ superiority หรือการใช้วิธีการดำเนินคดีแบบกลุ่ม
ต้องมีความ superior หรือดีกว่าวิธีการดำเนินคดีด้วยวิธีอื่น เช่น การเป็นโจทก์ร่วม หรือ
การร้องสอด เพราะหากการดำเนินคดีแบบกลุ่มไม่สามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพในการ
พิจารณาพิพากษาที่ดีกว่าการดำเนินคดีสามัญแล้วศาลก็ไม่ควรอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม

ดูลพาท

หลักเกณฑ์และปัจจัยต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินคดีแบบกลุ่มที่กล่าวถึงมาทั้งหมดนี้ คงเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ใช้ประกอบการศึกษาทำความเข้าใจการดำเนินคดีแบบกลุ่มใน รายละเอียดต่อไป เพราะในอนาคตการดำเนินคดีแบบกลุ่มคงจะมีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ การศึกษาเปรียบเทียบกับแนวปฏิบัติที่ใช้ในต่างประเทศย่อมจะช่วยให้เข้าใจกระบวนการต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้นซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาหลักกฎหมายการดำเนินคดีแบบกลุ่มพัฒนาตามไปด้วย

